

KANSALAISYHTEISKUNTAPOLITIIKAN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 2/2020

Aika: 8.6.2020 klo 13-15.00

Paikka: Skype for Business

Osallistujat:
(varajäsen suluissa)

- (x) Kristiina Kumpula, Suomen Punainen Risti (pj.)
- (-) Mikko Salonen, Suomen Olympiakomitea ry (varapj.)
- (-) Riina-Riikka Heikka, ulkoministeriö
- (-) (Ville Cantell, ulkoministeriö)
- (x) Johanna Suurpää, oikeusministeriö
- (x) (Markus Tervonen, oikeusministeriö)
- (x) Paavo-Petri Ahonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- (-) (Henni Axelin, opetus- ja kulttuuriministeriö)
- (x) Harri Martikainen, sisäministeriö
- (-) (Leena Seitovirta, sisäministeriö)
- (x) Markus Seppelin, sosiaali- ja terveysministeriö
- (-) (Kirsi-Maria Mämlund, sosiaali- ja terveysministeriö)
- (x) Päivi Järvinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- (-) (Antti Joensuu, työ- ja elinkeinoministeriö)
- (x) Markku Mölläri, valtiovarainministeriö
- (x) (Johanna Nurmi, valtiovarainministeriö)
- (x) Riitta Rönn, ympäristöministeriö
- (-) (Pekka Harju-Autti, ympäristöministeriö)
- (-) Eero Ylinen, Suomen Kuntaliitto ry
- (x) (Päivi Kurikka, Suomen Kuntaliitto ry)
- (-) Tapio Litmanen, Jyväskylän yliopisto
- (x) (Arttu Saarinen, Turun yliopisto)
- (-) Joonas Mikkilä, Suomen Yrittäjät ry
- (x) (Elna Jokinen, Suomen Nuorkauppakamarit ry)
- (x) Ilmari Nalbantoglu Suomen Olympiakomitea ry
- (x) (Kaisa Leikola, Suomen Partiolaiset ry)
- (x) Anna Munsterhjelm, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
- (x) (Liisa Partio, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry)
- (-) Sari Aalto-Matturi, MIELI Suomen Mielenterveys ry
- (x) (Vappu Taipale, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry)
- (x) Mari Pennanen, Svenska Studieförbundet r.f.
- (-) (Riitta Vanhatalo, Suomen Kotiseutuliitto ry)
- (x) Marianne Heikkilä, Marttaliitto ry
- (-) (Tauno Linkoranta, Suomen Kylät ry)
- (-) Fatim Diarra, Naisasialiitto Unioni ry
- (x) (Tomi Timperi, Miesjärjestöjen keskusliitto ry)
- (x) Dora Puhakka, Moniheli ry
- (-) (Pekka Aikio, SámiSoster ry)
- (x) Elina Varjonen, Kansalaisareena ry
- (-) (Sakari Möttönen, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry)

Sihteeristö: Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö (pääsihteeri)
Liisa Männistö, oikeusministeriö
Oskari Lakka, oikeusministeriö (korkeakouluharjoittelija, siht.)

Kutsutut asiantuntijat: erityisasiantuntija Sami Demirbas, oikeusministeriö
projektipäällikkö Jaana Walldén, valtiovarainministeriö

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:02. Todettiin läsnäolijat.

2. Muutokset kokoonpanoon (liite 2.1)

- Jäseneksi Milla Pyykkösen tilalle puheenjohtaja Fatim Diarra (Naisasialiiton Unioni ry);
- Varajäseneksi Jenni Rajahalmeen tilalle toiminnanjohtaja Elna Jokinen (Suomen Nuorkauppakamarit ry).

Todettiin muutokset neuvottelukunnan kokoonpanoon.

3. Esityslistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)

Hyväksyttiin esityslista sekä edellisen kokouksen pöytäkirja muutoksitta.

4. Avoimuusrekisterihankkeen esittely

Erityisasiantuntija Sami Demirbas, oikeusministeriö

Demirbas esitti hallitusohjelmaan kirjatun avoimuusrekisterihankkeen lähtökohdat, tämän hetken tilanteen ja nosti lopuksi esille erityisesti KANelle kohdistettuja kysymyksiä aiheeseen liittyen. Keväällä 2020 asetettiin hallitusohjelman mukaisesti parlamentaarinen valmistelutyöryhmä, jonka työ jatkuu kesään 2021 asti. Avoimuusrekisteriä koskevan lain on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2023.

Rekisterin lähtökohtina ovat rekisteröintiin velvoittava lainsäädäntö lobbausta harjoittaville organisaatioille ja henkilöille, helppokäyttöisyys, julkisuus, saavutettavuus ja verkkopohjaisuus. Lainsäädäntö ei saa kuitenkaan vaikuttaa ruohonjuuritason kansalaistoimintaa tai vaikeuttaa kansanedustajien edustajaintointia. Valmisteluelinten pääasiallisiksi tehtäviksi luettiin lobbauksen ja lobattavien tahojen määrittely sekä rekisteröitävien tietojen, sanktioiden ja valvonnan tarkastelu. Keskeiseksi kysymykseksi KANen näkökulmasta nostettiin se, miten menetellään ei-ammattimaisten lobbaajien kohdalla eli jätetäänkö esimerkiksi pienet järjestöt sen ulkopuolelle.

Keskustelussa pohdittiin muun muassa sitä, miten rekisterin tietoja tullaan käyttämään ja tulkitsemaan. Pidettiin tärkeänä tuoda esille, etteivät kaikki vaikuttamisyrietykset välttämättä johda mihinkään. Samalla nostettiin esille, että viranomaistehtävässä on myös lähtökohtaisesti vaatimus objektiivisuudesta. Demirbasin mukaan rekisterin käyttö määrittyy sen mukaan, minkälaisista toimijoista puhutaan. Rekisteri lisää päätöksenteon avoimuutta, koska se on myös kansalaisten ja median käytettävissä.

Todettiin myös, että avoimuusrekisterin avulla on mahdollista tuoda esiin, mitä toimijoita jollain tietyllä alalla on ja saada tästä apua esimerkiksi lainsäädännön valmisteluun. Rekisteri voisi siis laajentaa asiantuntijapohjaa.

Pohdittiin, voiko rekisterin kautta havaita miten vaikuttamisyrietykset ja aktiivisuus jakaantuvat eri intressitahojen kesken. Demirbasin mukaan rekisteri tuo esiin, kenen ääni kuuluu eniten ja missä asioissa sekä tuo virkakunnalle näkyviin, kenen kanssa ollaan tekemissä valmistelun aikana. Rekisteri peilaa valmistelijoiden toimintaa, ja voi tuoda esiin uusiakin tahoja.

Esille nostettiin myös huoli rekisterin ja lainsäädännön mahdollisesta rajoittavasta vaikutuksesta viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan väliseen vuorovaikutukseen. Pelkona on säädösten liian tiukka tulkitseminen, jolloin tärkeä vuoropuhelu voi heikentyä. Todettiin, että hankkeen keskeisimpiä lähtökohtia on juuri se, ettei rekisteri saa vaikeuttaa kansalaisyhteiskunnan tai poliittisten toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Tuotiin esille, että valtio myös rahoittaa edunvalvontatoimintaa, minkä seurauksena joidenkin toimijoiden ääni kuuluu muita paremmin. Lisäksi todettiin, että järjestöt pystyvät tarjoamaan osaamistaan laajemmin, ja vuoropuhelua päättäjien ja kansalaisyhteiskunnan välillä voidaan tehostaa, kun rekisteristä saadun tiedon pohjalta tiedetään eduskunnan valiokunnissa kuultavat tahot ja teemat.

Kommenttipuheenvuoro: toiminnanjohtaja Anna Munsterhjelm, Suomen nuorisolan kattojärjestö Allianssi ry, KANEn jäsen avoimuusrekisterihankkeessa

Munsterhjelm antoi asiantuntijatyöryhmälle kiitosta linjakkaasta ja laadukkaasta valmistelutyöstä. Haasteena Munsterhjelm piti rekisterin käytännön toteutuksessa erikokoisten ja erilaisten toimijoiden sekä erilaisten kaksoisroolien huomioimista. Munsterhjelm kannusti KANEn jäseniä osallistumaan meneillään olevaan Howspace-työpajaan, jotta jäsenistön moninaiset äänet pääsevät esiin. Munsterhjelmille myös lähettää suoraan palautetta tai viestejä työryhmälle välitettäväksi.

5. Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihanke: Järjestöjen valtionavustuskäytänteiden kehittämisjaoston työn eteneminen ja ajankohtaiset kysymykset

Yksikön päällikkö Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö ja projektipäällikkö Jaana Walldén, valtiovarainministeriö

Jaoston sihteeri Walldén esitteli hankkeen tämänhetkistä tilannetta, jossa sekä avustusten myöntäjiä että hakijoita on paljon. Tarkoituksena on uudistaa avustustoiminnan kulttuuria ja yhdenmukaistaa toimintamalleja. Uusi avustusjärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2021 syksyllä tai viimeistään vuoden 2022 keväällä. Keskeisiä muutoksia ovat avustusten hakemisen helpottuminen hakijoiden tietojen tallentumisen myötä, järjestelmän muistutustoiminto tulevista määräpäivistä sekä ennakoitavuuden ja avoimuuden lisääntyminen.

Puheenjohtaja Wilhelmsson kertoi oikeusministeriön vetämän järjestöjaoston tehtävistä. Jaosto keskittyy erityisesti rahapeliuotoista järjestöille jaettavien avustusten ja niihin liittyvien valtionapukäytäntöjen läpikäymiseen sekä käytäntöjen yhdenmukaistamista koskevien ehdotusten tekemiseen. Keskustelun pohjaksi Wilhelmsson esitti muutamia jaostolla ratkaistavana olevia kysymyksiä uudistukseen liittyen.

Keskustelussa pohdittiin avustusten valmisteluun, hakuun ja raportointiin käytettävän arvioidun ajan suurta vaihteluväliä, mikromanageerauksen mahdollista riskiä sekä mahdollisuutta käyttää avustuksia kansainväliseen toimintaan. Walldén totesi, että viranomaisten työmäärää avustusten hallinnointiin on vaikea laskea, koska toisinaan on vaikea tunnistaa, milloin tehdään valtionavustustoimintaa. Mikromanageerausta ehkäistään Walldénin mukaan yhteiskehittämällä. Tavoitteena on vähentää mekaanista työtä ja kohdentaa voimavaroja sisällölliseen työhön. Kansainvälistä toimintaa koskevat tarpeet on tunnistettu ja kirjattu hankkeeseen selvitettäväksi. Tuotiin esille, että avustusten hallinnointiin käytetty työaika lienee järjestöissä moninkertainen ammattimaisesti toimiviin viranomaisiin verrattuna, ja myös tähän on syytä kiinnittää jatkovalmistelussa huomiota.

Wilhelmsson kannusti kaikkia asiasta kiinnostuneita ottamaan yhteyttä jaostoon, sillä järjestöjen näkemyksiä luotaavaa kyselyä ollaan pian avaamassa. Wilhelmsson myös korosti, ettei uudistuksen tarkoitus ole väkisin yhtenäistää jo toimivia avustustoiminnan muotoja, vaan yhdenmukaistaa käytänteitä siellä, missä se on mahdollista ja järkevää.

6. [Poikkeusajan dialogi –hankkeen ja KANEn järjestämän dialogin tuloksia](#)

Finanssineuvos Johanna Nurmi, valtiovarainministeriö

Erityisasiantuntija Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Nurmi esitteli ”Elämä poikkeusajan Suomessa” –dialogisarjaa, jonka tarkoituksena on ollut lisätä ymmärrystä siitä, millaista on elää Suomessa ja maailmalla poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa. Nurmi totesi, että dialogeja on tarkoitus jatkaa syksyllä, jolloin aiheena on poikkeusajan jälkeinen elämä.

Wakeham-Hartonen kertoi KANEn järjestämästä poikkeusajan dialogista, jonka perusteella voidaan nähdä entistä tärkeämmäksi varmistaa järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset, vahvistaa hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuutta ja edistää vapaaehtoistoimintaa mm. yhteiskunnan varautumisessa, kehittää toimijoiden välistä vuorovaikutusta esimerkiksi ottamalla ottaa dialogit enenevissä määrin käyttöön hallinnon työkaluina sekä jatkaa ko. dialogihanketta syksylläkin.

Poikkeusajan dialogit –hanketta pidettiin onnistuneena ja sen nähtiin edistävän myös vähemmän äänessä olevien ihmisten mahdollisuutta saada ajatuksensa kuuluviin. Todettiin, että keskustelua olisi tärkeä käydä yhteiskunnassa, ja että KANE voisi järjestää jatkokeskustelun tässä sarjassa syksyllä.

7. Vuosisuunnitelman päivitys: KANE toimikauden painopisteet (liite 7.1)

Hyväksyttiin KANEn työjaoston valmisteleva esitys neuvottelukunnan loppukauden painopisteiksi (1.5.2020-8.2.2021).

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraava kokous

3.9.2020 klo 13-15

25.11.2020 klo 13-15

Merkittiin tiedoksi.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:04.